

Nr. akt.

Protokół przesłuchania świadka

Warszawa, dnia 23 marca 1946r.

Sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie St. Rybiński deleg. do Komisji Badania Zbrodni Niemieckich, przesłuchał niżej wymienionego w charakterze świadka. Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, oraz o znaczeniu przysięgi. Sędzia Odebrał od niego przysięgę na zasadzie art. 109 k.p.k. poczem świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko *Maria Słocińska z Tucholskich*

Data urodzenia *18 lipca 1912r.*

Imiona rodziców *Franciszek i Veronika z Oblumskich*

Zajęcie *przy mężu*

Wykształcenie *2 klasy gimnazjalne*

Miejsce zamieszkania *Michalska Wola, ul. Poronimski*

Wyznanie *rzymsko-katolickie*

Karalność *nie karana*

Rodzina moja składała się z dziesięciu osób: z dwójki rodziców, pięciu synów i dwóch córek. Rodzice moi - Franciszek i Veronika Tucholscy mieszkali do 2 lutego 1940r. w powiecie Inowrocławskim. Tam też przy rodzicach mieszkali dwaj młodsi bracia moi - Henryk, urodzony w dniu 28 sierpnia 1913r. i Janusz, urodzony 14 września 1920r. My obie siostry wyjechały z rodzicami przed wybuchem wojny - siostra Elżbieta Konieczna w roku 1937, a ja w r. 1938.

Do wyjazdu z rodzicami zamieszkałam przy mężu w Michalskiej Woli i od tego czasu tam bez przerw mieszkam. Siostra Elżbieta zamieszkała w Warszawie, gdzie też mieszkała cała rodzina najstarszy brat Stanisław - urodzony w roku 1906, oraz trzeci z kolei brat Alfons, urodzony w roku 1920, również ze swojej rodziny. Wreszcie drugi z kolei (według starszeństwa) brat Albin, urodzony w dniu 15 lutego 1910r. - mieszkał

do wybuchu wojny w r. 1939 w Bydgoszczy, był powo-
 łany do wojska odbył
 kampanię 1939, był przetrzymywany do niewoli
 przez Niemców wyprowadzony do Bydgoszczy,
 a stamtąd do Szczecina przymusowo na roboty
 I daje się, że pracował w Szczecinie przy kopal-
 niach węgla. Po przyjeździe Niemców do Lwowa -
 Stanisław brat Henryka był zmuszony miesiąc
 w Warszawie, potem był podjętany przez Niem-
 ców o to, że wskazywał na terenie wojsku
 adresy zamieszkałych w Lwowie Polaków
 Niemców. Rodzice natomiast razem z bratem
 Januszem zostali wysiedleni z a. Rejso-
 w przy ul. Słowackiej w dniu 2 lutego 1940 r. Wła-
 dzie po trwającej 2 tygodnie a. a. tamże
 przyjechali do Warszawy i zostali tu prze-
 żeni. Henryka. Rodzice po przyjeździe
 do Warszawy zamieszkał w a. Januszem na
 Włocławskiej (ul. Rejsowska) mieszkał tam z
 matką przez pewien czas Henryk też po-
 tem przeszedł do dzielnicy Komicznej, miesz-
 kał przy ul. Dobrego, 37. Tam też zamiesz-
 kał w 1943 roku, we wrześniu, brat Albin, który
 ze Szczecina przyjechał uszykowany do pracy i ma-
 że nie tu pozostał, bo nie chciał dalej pracować
 w Szczecinie u Niemców. Po przyjeździe
 brat Albin zdobył sobie, tzw. dokumenty
 na fikcyjne nazwisko Michała Wroblew-
 skiego w Warszawie mieszkał w a. a. a. a. a.
 dowiedziały na to nazwisko. W dniu 23 grudnia
 1943 r. przyjechał z Szczecinem do miejscowości
 Komicznej zjawiło się dwunastu Gestapo.

139
 142
 chci umordrowanych i zaarestowanych obu braci
 moich Albina i Henryka oraz Tomasa Symana -
 wiego, który w tym dniu przyszedł do braci
 w odwiedzinach zaarestowanych braci
 i Symanowskiego odnieśli na Janiak i tam
 byli oni przez pewien czas, gdyż jeden z
 patrolant na ul. Krocimskiej przyszedł do nich
 paczki do siostry. Za drugim razem dosta-
 powiec z Janiaka nie przyszedł paczek i nawet
 się rozatroszył, gdy go siostra dnia rany zapy-
 tała o to samo czy są Henryk Tucholka i
 Michał Wójtowski na Janiaku. Odpowie-
 dział że złośliwie ich na Janiaku nie ma.
 Istotnie siostra nie ma za drugim razem
 paczki nie miała o rozstrzelanych na miejscu
 placach o rozstrzelanych w dniu 13 sty-
 nia 1944 placach, na których to placach
 figurowały już wtedy nazwiska innych
 rozstrzelanych nazwiska obu moich
 braci Albina i Henryka oraz Syman-
 owego, lecz miała nadzieję dowiedzieć się
 czego konkretnego do Gestapo. O przy-
 manach ani wna. Odpowiedź, że ich
 na Janiaku nie ma, powstała przez to
 placat i istotnie wyszła tam na-
 zwiśka obu braci i Symanowskiego
 figurujące pod nr 140, 141, 142. Z Janiaka
 od braci żadnych wiadomości w czasie
 od dnia zaarestawania do dnia 13 sty-
 nia 1944 r. j. dnia ich stracenia siostra
 żadnych wiadomości nie otrzymała.
 Siostra Elżbieta mieszkająca obecnie w Warszawie
 (ul. Koscielna 5) Rodzice ad straconych braci zdo-

nych wiadomości nie otrzymałem. Matka
 moja ze zgrozy zimała w miesiąc
 później 19.10.1944. Gestapo nie przy-
 stało żadnym informacjom ani siostrze
 ani rodzicom. Tęż wkrótce brat Albin figuruje
 na liście rozstrzelanych pod drugim w tym-
 samym nazwiskiem dowodzi moim zaniem-
 ni Gestapo torturowani wymusiło na nim
 przyznanie. On przed dresytowaniem
 stale miał przygotować dowody na nazwisko
 Michala K. w obliczu Siego. Prawdnie
 zaś jego dowody były ukryte w piwnicy
 i Gestapo ich nie znalazło. Siostra Ida
 po ucieczce poszła do siostry brata Albina
 znalazła te dokumenty. Po śmierci siostry
 dwóch pierwszych braci zginęła też wieści
 brat Alfons, który w dniu ucieczki z nami
 nie mógł powrócić do domu przez
 kilka dni siedział w schronie w domu
 przy ul. Górczewskiej 10. Następnie
 go 1. sierpnia 1944 Niemcy tuż do niego
 wypędzili go i zmusili do zabudowania
 przy Sierpcu i tam też Niemcy zarobi-
 li tego 5 sierpnia wszystkich przetrwałych
 rzekomo na roboty. Jednak później
 Alfons Stański nie powrócił już z
 żadną wiadomością o nim nie mamy.
 To o bracie Alfonsie powiedział
 mi jego żona Halina Turhokowa War-
 szawa ul. Górczewska 10) Bronia Stani-
 sława i Tamara po powrocie wyjeżdżali razem
 z ojcem do Bronina. Tam Niemcy uszko-
 dli wcale tamże w Warszawie. Brat Tamara
 którego to bardzo ciężko, upośledził i wówczas

143

znajomy, która wróciła na wolność z przymusowo
 wziętym i zachęcała go do wyjazdu na
 zachód, jako w rodzinie Aspergerów od
 Łapanek miejsce. Brat Janusz stracił
 matkę w grudniu 1944 r. Depesze i
 wyjechał do Łubowa. Później front się
 przesunął na zachód i nie z rodziny
 żadnej wiadomości od Janusza nie
 otrzymał. Brat Stanisław był zabrany przez
 Niemców z Pruska z domu 10 stycznia
 1945 r. i wywieziony do Krakowa, gdzie w parę
 dni później znalazł się z innymi w obozie
 w miejscowości Łasko. Następnie po przyjeździe
 Anacjusz Niemcekin był wywieziony
 dalej w kierunku Wołostaw w dniu
 13 stycznia 1945 r. i z tego czasu nie z
 naszej rodziny nie otrzymał od niego
 żadnej wiadomości. Dostał dzieci brata
 Stanisława niecierpiąc razem z ma-
 tymi ojcem w Łobzowie pod Łowicami.
 Razem z Stanisławem bratem
 naszym. Niemcy jednocześnie zabra-
 li z Pruska 3 osoby. Odwołano.

Małgorzata Sabocińska

Spisana przez

Biuletyn Archiwum